

"Заиста ми је увек част, а и привилегија да говорим о, како их зовем, јунацима Другог Косовског боја 610 година касније. О херојима наше војске и полиције, о јунацима Треће армије Нишког корпуса, а посебно о људима легендарног Приштинског корпуса, о онима који су жртвовали и животе за одбрану отаџбине од терористичке оружане побуне и НАТО агресије. Навршава се четврт века од злочиначке НАТО агресије на нашу земљу, што је посебна прилика када треба да говоримо, када не смемо да ћутимо", овим речина дочекао нас је у Дому војске у Нишу генерал Владимир Лазаревић, славни командант још славнијег корпуса наше војске.

У просторијама Удружења генерала и адмирала Војске Србије, уочи великог Меморијала и први пут говорио је о детаљима из великих бојева његових јединица на Космету.

"Пре 25 година тзв. демократски Запад с НАТО-ом извршио је злочиначку агресију на нашу земљу, агресију без преседана у историји ратовања, у једном од најасиметричнијих ратова у људској историји. Та злочиначка агресија је имала монструозне циљеве.

Планирали су да за 96 сати слома кичму одбране Војске Југославије, посебно у зони нишке Треће армије и да том приликом убију више од 20.000 припадника Приштинског корпуса, да паралишу привредни и друштвени живот, те приморају нашу земљу на капитулацију и окупацију, практично да понизе и поразе српски народ. Декларисани, саопштени, њихови политички циљеви су били следећи: вратити Србију у камено доба, приморати је да клечи и моли, а главнокомандујући командант НАТО снага генерал Кларк је 25. 3. 1999, другог дана агресије, издао геноцидну наредбу: разори, уништи, деградирај", каже генерал Лазаревић.

Затим истиче да је НАТО, ради постизања тих циљева, ангажовао снаге с два континента – не само својих 19 држава него и шест сателита из нашег окружења. Водио је против Србије све врсте ратова: пропагандно-психолошки, специјални, економски, електронски, неокортикални рат против психе народа и бораца, али и нуклеарни и хемијски рат ниског интензитета. Водио је, како је говорио Добрица Ћосић у то време, мали трећи светски рат против наше земље.

"Како преживети те страхоте кад је однос снага 600 према 1 у корист агресора, или бесконачно према један, по речима бројних аналитичара и озбиљних војника? Тој светској, геноцидној сили српски народ је супротставио инфериорну војну силу, али и тајно оружје – непорециви патриотизам, несаломиви борбени морал, антологијски хероизам, врхунску оспособљеност, ефикасно командовање, тактику употреба војске...", истиче Лазаревић, али и додаје да је кључна била чврста повезаност војске одбрамбених снага с народом и црквом, као то што је хуманост била изнад војничке ефикасности.

"Дакле, битно нам је било да се сачувају животи цивила и Албанаца и Срба и свих других па и на штету ефикасности војске", појашњава генерал.

Будући да је након рата видео документа из Пентагона у којима се анализирао српски отпор, каже да је НАТО то тумачио кроз тактику 4М – маскирање, маневар, мобилност, морал. Годину дана касније НАТО стручњаци су дорађивали своје анализе, па су оценили да је та тактика садржана у 3 О и 1 А: оријентација, организација, осматрање, акција.

"Признали су да им је било потребно неколико сати да осмотре, детектују и униште неки циљ на нашој територији. А нама који нисмо имали сателите, нисмо имали 'аваксе', нисмо

имали нити ту мрежу јер је био тотални рат – требало је троструко мање времена за исту операцију. То је била игра мачке и миша: намерно се експонирамо, покажемо јединицу и док они употребе ракетне системе или авијацију, налете на макете, симулаторе, лажне циљеве. Уништавајући их хвалили су се да су команду Приштинског корпуса (како је сам Бил Клинтон рекао) збрисали с лица земље крајем априла", описује генерал Лазаревић.

Додаје да је војску сачувао, пре свега, систем командовања који је подразумевао јединствену команду "За мном", и да су то борци знали.

"Знали су да је и командант Треће армије, коме није било место на КиМ, све време био на командном месту Приштинског корпуса са својим борцима. А тамо где су команданти, војнике не треба убеђивати. Битан је лични пример! Увек, и данас 25 година касније, тај систем командовања: од човека, са човеком, за човека и основна команда 'За мном'. То командовање засновано на личном ауторитету и личном примеру је утицало да су наши саборци од самог почетка рата и из својих ровова слали антологијске поруке за памћење за уџбенике попут: Ми не одлучујемо да ли ћемо бранити земљу у зависности од силе која нас напада већ од светиње коју треба да одбранимо; Нама отаџбина командује, границу ћемо одбранили по сваку цену; Нема назад, иза је Србија. За ову земљу Србију вреди гинути!; И мртва ћу бранити Србију, речи су Слађане Жикић Карађорђевић, мајке шесторо деце, добровољца у 125. бригади", истиче Лазаревић.

Све ове речи изречене су из рова.

Наређење које није извршено

А како је могуће да читав корпус од 80.000 људи сам себе избрише из списка живих и да одлучи без икаквих наредби да брани земљу до последњег и да добровољно прође епопеју?

"Директива из Штаба врховне команде, заповест команданта Треће армије генерала Павковића и моја заповест за одбрану другачије су дефинисали ангажовање наших снага. Заповест је гласила – узастопном одбраном од саме државне границе, наносити агресору што веће губитке, спречавати дубље продоре у рејоне одбране и зону одбране, зауставити га на одређеној линији планина уз прегруписавање снага на оперативном и

стратегијском нивоу, извршити противудар, протерати агресора назад у Албанију. Дакле, не по сваку цену, не животима свих нас на самој граници", истиче Лазаревић.

"Када су 9. априла известили да је почела копнена агресија, у раним јутарњим сатима да на карауле Морина и Кошаре навире на хиљаде терориста, страних плаћеника, црнаца, албанских оружаних снага уз невиђени ракетни удар, ваздушне ударе, извештај који сам добио са тог истуреног командног места на правцу Кошаре гласио је да је наступио невиђен ратни сукоб, да је то Вијетнам у малом, да је пакао, а да се воде борбе на домет ручних бомби и да поједини положаји прелазе из руке у руку. На крају извештаја тада потпуковника Горана Јефтовића је стајало: Морал је на висини – границу ћемо одбрани по сваку цену", сећа се прослављени ратник.

Први извештај је потписао потпуковник Јевтовић Горан, оперативац на истуреном командном месту команде корпуса негде на правцу Кошара.

"Пазите, размишљам да нисам тако наредио... и то је једина команда коју моји саборци нису извршили, али био сам срећан због тога и био сам поносан на њих. Мој одговор, кад смо успоставили везу, био је: Како сте? Држите се! Шаљем вам помоћ. Поименично. На крају упозоравам: Издржите, ви браните част отаџбине. Долазимо!", каже Лазаревић и додаје да командант армије и он умало главе нису изгубили на том правцу.

"Вест о нашем доласку се ширила у све јединице корпуса и то је била наша заклетва отаџбини. Тако су се исписивале нове странице наше историје, а те странице гласе практично: Хероизам и човечност српских војника на Космету", сећа се генерал.

"Сами смо донели одлуку да бранимо Свету српску земљу Лазареву и нашу, а 606 Обилића Приштинског корпуса је дало животе у тој одбрани и белези њиховог јунаштва су расути широм Космета. Из тих белега и данас ничу црвени, косовски божури. Наши губици су ненадокнадиви, за нас катастрофални, али с војног аспекта, они су минимални. Уместо да убију, како су планирали, 22.000 војника, НАТО је за све време рата убио 191 војника. Зато је тај подвиг косовских јунака из Приштинског корпуса грандиознији", поносно истиче Лазаревић.

Било је током агресије много вести из централе НАТО-а о уништеној техници српске војске. Већ у априлу јављали су да су уништили 100 тенкова, да су уништили команду...

Маршал Сергејев и генерал Шорт

"Године 2000. маршал Руске Федерације министар одбране Сергејев доделио је неколико ордена РФ нама, учесницима на Космету. Рекао ми је том приликом – генерале, ово је орден РФ у знак признања што сте сачували војску и читав ваш корпус јер када су НАТО планери видели шта сте изместили с КиМ, падали су у несвест. И заиста, има хиљаду докумената који потврђују колико су изненађени што смо претекли голготу", наставља Лазаревић.

"Тај део приче затворићу изјавом главнокомандујућег НАТО авијације генерала Шорта, који је годину дана касније, на дан агресије, изјавио: Српској војсци на Косову нисмо могли да учинимо ништа, па смо гађали цивилне циљеве. И нису могли. Технику су нам уништили мање од два одсто. Агресора смо обмањивали и дрвеном грађом, лимом, пластиком, правили смо макете од земље, али смо имали 3.000 симулатора, рефлектора производње 'Миле Драгић' из Зрењанина и у зависности од тога како поставите те елементе, они симулирају ракетни систем или тенк. Они су погодили 2.500 макета... Убише те ПВЦ макете. Све су 'погађали'."

"То да једна крајње инфериорна војна сила избегне замке свих сателита, извиђачких авиона, 'авакса', беспилотних летелица, локатора, пете колоне шиптарске терористичке, оружане побуне, да сачува технику, да сачува живу силу земље, да сачува младост Србије и СРЈ –зато се зове епопеја", истиче генерал, те каже да ће истина о Другом Косовском боју остаће заувек, остаће за легенду, остаће за књиге, за будућа поколења да би се то вечно памтило.

Блаженопочивши патријарх Павле је често говорио: "Све ће проћи, али душа, образ и добра дела остају заувек", а наша војска на КиМ у одбрани отаџбине имала је душу, сачувала образ, учинила добра дела

Блаженопочивши патријарх Павле је често говорио: "Све ће проћи, али душа, образ

и добра дела остају заувек", а наша војска на КиМ у одбрани отаџбине имала је душу, сачувала образ, учинила добра дела. Сачувана је слобода земље Србије, тадашње Југославије, територијални интегритет на Лазаревој земљи, на Космету, сачувана је жива сила и ратна техника, сачуван је српски народ од погрома, сачуване су наше светиње на КиМ.

"Мера" српског војника

"Када говорим о томе да је наша војска сачувала образ и да је имала душу, хоћу конкретније да објасним да је војска у таквом монструозном рату примењивала међународно хуманитарно право изнад свих конвенција и правила о ратовању", појашњава Лазаревић.

Затим каже да је усред рата командант 37. бригаде генерал Љубиша Диковић, у срцу тероризма Дреници, Србици, Глоговцу, где је НАТО уништио електродистрибутивни систем, мреже, где нема струје, где народ нема хлеба, наредио да војне пекаре снабдевају десетине хиљада цивила Албанаца.

"У једном тренутку Диковић ми каже да нема више брашна и онда тражим од председника Покрајинског извршног већа, господина Анђелковића, у писаној форми, да извршна власт покрајине предузме мере да се збрине то становништво, да им се пружи помоћ јер немамо више материјалне резерве."

Некадашњи командант славног корпуса открива и какве су реалне могућности Приштинског корпуса биле 1999. године.

"У свим војскама света процењују се борбене могућности, шта може војска да уради с одређеним комплетом борбене опреме и убојних средстава. Приштински корпус је за првих 20 дана рата имао пет борбених комплета муниције којима је могао да уништи све терористе на Космету, а њих је у седам оперативних зона (како они то зову) било од 20.000 до 25.000 и у просторној компоненти, по селима, још 80.000–100.000. Значи, од 120.000 до 130.000 терориста организованих, наоружаних, опремљених. Да је све то употребљено у првих 20 дана рата, заиста не би остао камен на камену. А корпус је употребио мање од 0,37 одсто борбених комплета. Успео је да паралише оружану

побуну, да спречи спајање са снагама које долазе из Албаније и Македоније и да изврши задатак."

Заблуда Веслија Кларка

Војну операцију на Космету Лазаревић превасходно оцењује као одбрамбену:

"Наш корпус са 18 до 20 бригада из читаве војске изводио је одбрамбену операцију на сваком педљу КиМ, а то је 12,3 одсто територије Србије. Операцијама је командовала команда корпуса, док је корпус изводио две одвојене операције: једну у првом појасу одбране – заштита државне границе, то је 251 км државне границе према Албанији и Македонији. Циљ те операције је да се спрече дубљи продори. У нашој, мојој заповести и заповести команданта армије из Генералштаба стоји да се сукцесивно бране положаји, међутим ми смо сами рекли НЕ и бранили смо сваку стопу и ту су биле практично и главне снаге."

"За 78 дана само у два наврата, на Паштрику, по неких неколико стотина метара агресор је успео да уђе и остао ту на ледини мртав до краја рата. Друга операција, на преосталом делу КиМ, била је противтерористичка јер је ту било од 120.000 до 130.000, а у Албанији и Македонији још 20.000–30.000 терориста нападају заједно са албанским оружаним снагама и са америчким снагама, инструкторима пре свега, плаћеницима, са 1.500 муџахедина", појашњава Лазаревић.

"Веома је значајно да смо ту операцију против терориста почели корпусом два дана пре рата чим је ОЕБС напустио КиМ. Имали смо спремну операцију да на простору малог Косова или Лаба, Дреници, Малишеву, нападнемо главне терористичке снаге. Рат још није почео, ми смо сами одлучили, разбили те банде и створили услове да могу јединице да се доводе из Централне Србије", сећа се генерал.

Илуструјући значај ове операције, Лазаревић се позива на заблуду генерала Веслија Кларка када је главнокомандујући НАТО-а објашњавао својим сарадницима да га чека 100.000 савезничких војника на КиМ: "Нико га није дочекао а ни он није успео да уђе. Планирао је ваздушне десанте, а те десанте требало је да заштите терористичке снаге које нису могле да заштите себе."

Генерал даље објашњава да су наше снаге терористи напали 552 пута широм Космета за 78 дана рата, док је корпус одговорио са двадесетак здружених бојева, што у садејству са снагама МУП-а, што самостално.

"Шта су здружени бојеви? То је неколико хиљада људи из једне, две бригаде. То су снаге из другог појаса одбране које су изводиле борбена дејства, нападна, противтерористичка, противдиверзантска, препадна дејства на јаке терористичке снаге. Није то било једноставно јер чим се померите из свог заклона, види вас из ваздуха агресор или га сателитским телефонима га обавештавају терористи. Уверили смо се – директно су комуницирали са Кларком", објашњава генерал.

Од битака не зна које да издвоји. Чувене су биле на Ћићевици, Дреници, Космачу, Бајгори, Језерским планинама код Будакова...

"У првих 10 до 12 дана разбили смо главнину снага. Толико смо их разбили да је Штаб врховне команде одлучио да део снага дезангажујемо из корпуса. Изненадили смо агресора и њихову пету колону. Њих више од 100.000 смо разбили, парализовали, везали, сатерали у планине, ослободили територије, комуникације, сачували српски народ, сачували албанске цивиле."

Термопили на Паштрику

Генерал Владимир Лазаревић подсећа да је од 9. априла 1999. почела и одбрана државне границе: "Имао сам прилике и у рату да дам интервју новинару 'Вашингтон поста', па сам нешто сазнао и од њега, док сам у Хагу слушао сведока тужилаштва тзв. начелника генералштаба терористичке паравојске у рату који је потврдио да је НАТО пре рата испланирао копнену операцију пробоја државне границе из Албаније и да је тај план крстио кодном ознаком 'Стрела'."

"Циљ је био да преко најнеприступачнијег терена на хиљаде терориста пробије државну границу, сићу у Метохију, у правцу Ђаковице, Клине, Приштине, да расеку одбрану Приштинског корпуса и компромитују Метохију, те да се споје са оних

120.000–130.000 и да битку заврше за неколико дана... Борба прса у прса трајала је од 9. априла до 14. јуна док се јединице са тог правца нису повукле", каже генерал.

Процењује наш војсковођа да су борбе на Кошарама дуго трајале јер агресор није могао да изврши дубљи продор. А у одбрани, на том фронту, који је са 15-20 км нарастао на 60 км, ангажоване су биле херојска 125. моторизована бригада, граничне јединице, 53. јединица граничног батаљона, део 58. лаке бригаде, али команда корпуса истога и наредног дана је тамо ангажовала јединице војне полиције из 5. батаљона војне полиције, из Прве армије, из пропусног батаљона војне полиције, 63. падобранска бригада, 72. специјална бригада, снаге ракетне подршке, за инжењеријска дејства, на крају је и Лазаревић своје командно место истурио и ангажовао на том правцу.

"Јунаци свих тих јединица успели су да спрече продор до Дечана, у Метохију. Погинуло је 108 наших војника на дубини од 60 км и ширини 30 км. Наравно да су за нас то неприхватљиви губици, али постигнут је циљ – спречено је нарушавање државног интегритета земље, сачувана је државна граница", додаје Лазаревић.

Што се Клинтону снило

И када је агресор крајем маја видео да неће проћи у правцу Ђаковице, где су изгубили на хиљаде својих војника, 26. маја одлучили су да лансирају Операцију 'Стрела' – пробој државне границе Србије у рејону Призрена. Више није Ђаковица била циљ него Призрен, а даље Сува Река, Приштина, ка Урошевцу, да прегазе КиМ, да прегазе Србију.

"У тој операцији је учествовало више хиљада терориста, страних плаћеника, албанске војске и Атлантска бригада из САД формирана у априлу у Вашингтону. Она је буквално десеткована", говори генерал Лазаревић, те додаје: "У првом маху су успели да дођу 300 м у нашу територију и то је једино што су успели. Враћени су и нису нити педаљ земље успели да заузму за 25 дана колико је то трајало."

"У првом таласу је било 5.000–6.000 терориста. Тих 3-5 км бранило је 450 бораца из 55. граничног батаљона и херојске 549. моторизоване бригаде. Чим смо видели који је конкретан циљ нападача, предузете су мере и на нивоу корпуса, али пре свега 549. бригаде и пристигло је још око 550 бораца из позадинских јединица. Нисмо смели да

изложимо друге велике снаге на тим кршевима, јер бисмо их сагорели у доласку. Ако за Кошаре кажемо да је тамо био пакао, а јесте, на Паштрику је био пакао над свим пакловима. Ако је на Кошарама био Вијетнам у малом, онда је на Паштрику био Вијетнам у великом", сећа се генерал.

Како каже, у овом покушају продора агресор је употребио стратегијску авијацију која је делом летела из база у Енглеској, а неки авиони директно из Америке. Они су вршили стратегијско бомбардовање неколико квадратних километара. Ако се зна да један авион носи 50 тона убојних средстава, није било чудо што су тепих бомбардована врхове планине Паштрик и сва албанска села у том правцу претворила у прах, пепео и дим.

"Ти призори су подсећали на фотографије с Месеца а оне печурке дима на атомске ударе", прецизира генерал: "И после првих бомбардовања 30. маја, Клинтон је био уверен да су убили 700 наших војника."

"Сећам се како су ме из медија центра у Приштини звали успаничено: Генерале, гледате ли телевизију, кажу погинуло вам је 700 војника. Клинтон држи конференцију за новинаре, а ја сам са генералом Павковићем био дан пре тога и видео дејства, па знам да није било губитака. Затечен сам информацијом, везе су биле у прекиду, па сам одлучио да кренем ка Призрену. Када сам се видео у огледалу, схватио сам да сам потпуно оседео", сећа се генерал.

"Када сам дошао у команду бригаде, затекла ме је претешка ситуација. Носите информацију да је 700 војника погинуло а из команде бригаде немају контакт с јединицом горе, размишљате о најцрњем сценарију."

Лазаревић каже и да је раније службовао у Призрену као начелник везе 1981–1984. године, па је знао објекте везе око тог града. Знао је да постоји цивилни репетитор за пренос сигнала а и сам је имао уређаје, веровао је да борци горе на терену имају везу, али да не могу да добаце до команде.

"Успео сам да ступим у контакт с једним командиром чете, капетаном Димитријевићем, који је био испод самог врха Паштрика. Рекао ми је да су изгубљена два војника, а ја сам

схватио да је фронт стабилан, да нема дубљег продора. Објаснио ми је да агресор пали бакље и обележава докле су продрли, а онда НАТО креће по дубини. Тада сам наредио оно што човек никада не треба да ради. Ангажовао сам све ракетне системе да дођу у Призрен и пошто сам знао где је непријатељ јер је извршио маневар, наши ракетни системи су све што су имали концентрисали у том правцу 3-5 км. Камен на камену није остао", сећа се, додајући како су Американци хеликоптерима извлачили своје снаге.

Тада сам наредио оно што човек никада не треба да ради. Ангажовао сам све ракетне системе да дођу у Призрен и пошто сам знао где је непријатељ јер је извршио маневар, наши ракетни системи су све што су имали концентрисали у том правцу 3-5 км. Камен на камену није остао, Американци су хеликоптерима извлачили своје снаге

Одлучни одговор Команде корпуса био је најава преокрета. Тај правац је потпуно затворен. Већ 2. јуна "Вашингтон пост" је објавио да је "Стрела" одбраном српске војске на КиМ претворена у кашу. То је био знак за агресоре да се окану свих сулудих идеја. После три или четири дана затражили су да се УН укључи око договора примирја.

"Рат је на том правцу трајао до 10. јуна, 25 Обилића 549. бригаде је дало своје животе на том правцу, 126 је рањено. Граница је сачувана по принципу – нема назад, иза је Србија", каже генерал.

Касније је упознао старијег водника Бошевског, старешину који је са 10 војника бранио неки коридор на Паштрику на 1.800 м. Извештавао је команданта бригаде, покојног Делића, тражио да се мало повуку. Делић је одговорио: "Нема назад, иза је Србија." Онда је водник одговорио: "Изгинућемо сви, границу ћемо одбранили."

"Слава херојима! Овај наш народ поштује подвиге јунака из Треће армије корпуса. Многи наши борци с Космета, али и који нису били на Космету, поистовећују се с том нашом војском. На славу предака, у част савременика и потомака и то не сме да се заборави", закључује легендарни генерал Владимир Лазаревић.

(РТ)

